

in zichzelf zóó ik mensch haar te wereld heeft natuurlijke wijze opgevaren enz. de. Maar zelfs eemt. Met alle het geval. De vaarding daar- ere verlichting rlei verlichting iet als wel een de Schrift. Er zich door geen derscheiden en d zij wel gees- seerde over- iftkennis hangt ere verlichting, kennis van den telktualistisch moedsbeweging rftkennis van ite is persona- eeft en deelt e de algemeen fs steunen. Het de kwantitatief pvangt dan de

r de Schrift is ak genoegzaam verstandelijk te

zóó uit: „ge- en, dat de din- deden“ (art. 5, cheiden worden de gemeen- eligen Geestes door den Geest helderheid der d ontvangt. En rjdt, hoe meer De Schrift kan zijn kennis-on- an den enkelen aan de kerk de doorgaande voor de Schrift e eeuwen heen, die verlichting ook middellijk helpt hem, die unen de leden ppeijke verlich- llijk plaats. d illustreeren n den sterren- er nieuwe won- tren de sterren zamerhand tot e duizend jaren zichtsvermogen et sterk genoeg men nu waar n ander bij de hem ook leert rlt de sterren er dan hij voor hij wordt hel-

middel van de Geestes word- erder of beter: de Schrift.

ad der eeuwen.

t laatst worden or de Schrift?

or onvolmaakt d ook de ver- men zijn.

dagen een vol- ij ook een vol-

zy die levens- verandert wot-

den, zal hun kennis van de Schrift ten deele zijn.

Gelijk de ziel eerst volkomen geheiligd wordt in het oogenblik, dat zij uit het lichaam gescheiden naar Jezus opvaart, zoo zal ook de helderheid der Schrift als zoodanig eerst door de kerk volkomen gezien worden, als alles wat ten deele is, wordt teniet gedaan.

Maar dan heeft de Schrift ook haar roeping vervuld.

Tot mijn spijl moet ik hier eindigen.

De redactionele regel wil het zoo.

Voor een reeks hoofdartikelen is vijf als het maximum gesteld.

En natuurlijk moet ik wel het voorbeeld geven dit getal niet te overschrijden.

Dit slotartikel langer maken durf ik ook niet.

Toch blijven er bij alle beperking, welke wij ons hebben opgelegd, nog belangrijke punten ter bespreking over.

Ik heb daarom besloten die in de rubriek „Kerkelijk Leven“ te behandelen.

Daarin wordt onze artikelenreeks wel niet voortgezet.

Maar in enkele losse artikelen hoop ik nog eenige vragen de duidelijkheid der Schrift betreffende aan de orde te stellen.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Recht en genade.

..... en dat de schuld zou betaald wor-
den en de schuld hem kwijtgeschol-
den
Matth. 18, 23, 27.

De Koning in de gelijkenis staat tegenover zijn ontrouwen dienstknecht eerst op het standpunt van het absolute recht.

Hij heeft op zijn allerminst tienduizend talenten te vorderen.

En van dien eisch laat hij tittel noch jota vallen. Dat de schuldenaar niets heeft om te betalen is voor dezen wel zeer bedroevend.

Maar onvermogen door eigen schuld kan het recht niet te niet doen.

Uit het niet-kunnen mag men nimmer besluiten tot het niet-behoeven.

Deze vorstelijke Crediteur doet geen onrecht.

Evenmin doet God onrecht als Hij in Zijn wet van den mensch eischt wat deze niet doen kan, want God heeft hem alzo geschapen, dat hij dat kon doen, maar de mensch heeft zichzelf door moedwillige ongehoorzaamheid van die gaven beroofd.

Het geschonden recht vraagt echter om straf. Daarom geeft de Koning in de gelijkenis bevel, naar het schuldrecht dier tijden, den schuldenaar met vrouw en kinderen, met have en huisraad te verkoopen, ofschoon hij wel voorziet, dat daarmee de tienduizend talenten in de verste verte niet gedekt zullen worden.

Maar hij wil, dat het recht zijn loop hebbe. Daar is hij Koning voor.

Ook de hemelsche Koning eischt, dat de schuld zal betaald worden.

En die eisch is gegrond niet in menschelijk, maar in goddelijk recht.

Geen tittel of jota kan daarvan worden losgelaten, want de gerechtigheid kent alleen vol-
doening.

Doch de schuldenaar in de gelijkenis, ofschoon hij niets had om te betalen, kon toch nog iets van zijn onmetelijk debet laten afboeken, zij het al door met de zijnen in slavernij te gaan.

Doch voor den zondigen mensch staat geen andere weg open dan die der straf.

De zonde, die tegen den allerhoogsten Majesteit Gods gedaan is, moet ook met de hoogste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worden.

Voor de vierschaar van den hemelschen Rechter kan noch mag een ander vonnis geveld, want de onmetelijke schuld eischt een onmetelijke straf.

Als een smeekeling werpt de strafwaardige schuldenaar, over wien Jezus sprak, zich voor zijn Koning neder.

Hij roept diens mededoogen over zich in.

Hij doet een beroep op zijn lankmoedigheid.

In zijn angst stelt hij het voor alsof het maar een quaestie van tijd is.

Laat de vorst geduld hebben, en hij zal alles betalen.

Dit laatste was natuurlijk een onmogelijk te vervullen belofte.

De Koning gaat er ook niet op in, wel wetende, dat er toch nood iets van terecht komen zou.

Er zijn geen menschen overvloediger in beloften dan juist degenen, die in geldelijke moeilijkheden zitten.

Daar ligt ook wel een aanwijzing ten opzichte van geestelijke dingen in.

De mensch beproeft het zoo lang en zoo gaarne met zichzelf.

Ook de zondaar, tegenover den eisch der hemelsche gerechtigheid, tracht nog telkens door eigen verdienste te betalen en ijdele beloften van betering des levens af te leggen.

En alleen als hij zijn ellende recht leert kennen, besamt hij het, dat hij de schuld nog dagelijks meerder maakt en geen penning heeft om te voldoen.

„En de heer van dezen dienstknecht, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, heeft hem ontslagen, en de schuld hem kwijtgescholden.“

De Koning had eerst aan den absoluten eisch van het onkreukbaar recht voldaan. Maar als zijn hart gaat meespreken krijgt hij diep medelijden met den armen schuldenaar, die daar als smeekeling aan zijn voeten ligt.

Hij geeft aanstonds gehoor aan de stem daarbinnen, die voor genade pleit.

En nu zijn liefde ontgloeid is in barmhartigheid, nu doet hij ook geen half werk.

Niet alleen bewaart hij den man en zijn gezin voor de schande der slavernij, maar hij scheldt hem ook de schuld kwijt.

Stel u dat eens voor: door een rekening van minstens vijf en twintig miljoen gulden wordt een streep gehaald.

Met verbazing, met ontroering zal de schuldenaar het aangehoord hebben.

Vrij van banden.

Vrij van schuld.

Toch is deze Koning met zijn groote barmhartigheid slechts een zwak schaduwbeeld van uw hemelschen Ontfermer als hij u de mateloze schuld der zonde vergeeft.

Zijn wij met onze zware schuld tot Hem gegaan om nedervallende voor Zijn rechterstoel Hem te aanbidden?

Dan hebben we niet gezegd: Heere, wees lankmoedig over mij en ik zal U alles betalen. Maar we hebben dan een beroep gedaan op Zijn genade en barmhartigheid.

Dan hebben we ook ervaren hoe die groote Koning innerlijk met barmhartigheid bewogen is.

En het is ook voor ons waar gebleken: Ontslagen, en de schuld kwijtgescholden.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

In de Donaulanden.

Hoe te oordeelen over het Calvinisme in Hongarije? II.

XVI.

Wie dan ook meent, dat hij de theologische richtingen, welke in ons land zich scherp afteekenen, in Hongarije en de omliggende landen kan terugvinden, tast mis.

Daarom kunnen wij ook niet instemmen met wat Ds van Hoogenhuijze in „De Nederlander“ van 31 October j.l. naar aanleiding van samenkomsten, welke hij in Boedapest en Debreczin heeft bijgewoond, schrijft:

Het is van belang met de Hongaarsche kerken eens in nadere aaustraking te komen, dan ziet men dat het wel iets anders is dan men zich hier in Holland denkt. Men doet het wel voorkomen alsof de gereformeerde kerk in Hongarije de gelijke is van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Dr. Kuiper en in navolging van hem vele latere Gereformeerden hebben die gedachte, door het contact dat zij met Hongarije hebben gezocht en gekregen, ingang doen vinden.

De Gereformeerde kerk in Hongarije echter is meer te vergelijken met onze Hervormde kerk. Daar zijn zoowel als in onze kerk confessionneelen, ethischen en modernen.

De Hongaarsche modernen zijn echter niet zoo radicaal als bij ons. Zij zijn meer conservatief, nationaal, chauvinistisch, zij hechten aan de traditie, aan het Protestantisme van de Hervorming, al gaan hun eigen gedachten dan ook meer in kritische richting. En nu vraagt men in de Gereformeerde kerk in Hongarije niet zoozeer naar de belijdenis, naar de dogma's die iemand heeft, dan wel of hij een eerlijk man is. En zoo werken allen broederlijk samen tot den opbouw der kerk.

De Gezangenkwestie is in de Gereformeerde kerk in Hongarije onbekend. De bisschop van het Gereformeerde Debrecen was de voorzitter van de commissie, die een nieuw gezangboek met meerdere liederen er in zou samenstellen. Zelfs in Debrecen, de bij uitstek orthodoxe universiteit, is de slang-orthodoxie van Assen, zoo vertelde ons Professor Antal, onbekend.

Blijkbaar heeft Ds van Hoogenhuijze dus zijn licht opgestoken bij Prof. Antal, een man, die in Hongarije tot de uitzonderingen kan worden gerekend.

Prof. Antal is uitgesproken modern. Hij was gehuwd met de dochter van den Nederlandschen modernist, prof. Opzoomer en is daardoor meer toegankelijk geworden voor de beginselen der modernistische theologie, gelijk die zich in ons vaderland heeft ontwikkeld, dan wie ook. Hij staat

daarin onder zijn landgenooten vrijwel alleen en kan zijn beginselen onder eigen volk niet nitleven. Beproeft hij dat, dan zou hij zeker niet voor de hooge positie berekend zijn, welke hij thans bekleedt. Om den Hongaren een Hongaar te blijven moet hij in zijn modernistisch water wel wat Gereformeerden wijn doen. Of de uitdrukking „slang-orthodoxie van Assen“, welke niet geheel aan hatelijkheid gespoend is, van prof. Antal zelf afkomstig is, dan wel een vrije vertaling van Ds van Hoogenhuijze, kunnen wij niet nitmaken. In elk geval is prof. Antal in zijn modernisme, gelijk anderen in hun Calvinisme aan Nederland georiënteerd. Wij hebben behalve met de laatste ook met zulken gesproken, wien alle oriëntering aan ons land onthrak. En op grond daarvan kunnen wij verzekeren, dat het verwarrend moet werken, indien men met Ds van H. verklaart: „Daar zijn zoowel als in onze Kerk confessionneelen, ethischen en modernen“. Deze Hollandsche etiketten deugen voor Hongarije niet. De toestand is daar volslagen anders. En nu lijkt het wel verhelderend als men parallellen trekt tusschen Hongarije en ons land, maar dat blijft toch altijd gevaarlijk. Door zoo haastig vergelijkingen te maken, sluit men zijn geest af voor het eigensoortige, dat de Hongaarsche kerkelijke toestanden kenmerkt.

Wij willen echter die toestanden ook weer niet te gunstig voor het Calvinisme voorstellen. Gaat de vergelijking van de Gereformeerde Kerk in Hongarije met de Ned. Herv. Kerk, gelijk Ds v. H. die wilde treffen niet op — reeds hierom niet, wijl op de laatste Hongaarsche Synode ernstig werd beraadslaagd over het oefenen van leertucht en dat niet, omdat het op het partijprogramma van eenige kerkelijke richting staat, maar omdat men het noodig vond zich daarover te bezinnen — wij zullen er ons ook voor wachten om de Hongaarsche kerk krachtens zekere annexatiemethode voor onze Gereformeerde Kerken op te eischen. Meer dan eens hebben wij op het aanmerkelijke verschil tusschen die beide in de voorafgaande artikelen gewezen. Ook gelooven wij niet, dat het Calvinisme er daar precies zoo voorstaat als een zestig jaar geleden hier. Wij kunnen het niet anders zien of het Calvinistische fundament is er niet zoo duidelijk onder het volk meer zichtbaar als destijds in ons vaderland.

Men zal met interesse gelezen hebben de artikelen, welke prof. Sebestyén voor eenigen tijd in ons blad geschreven heeft over de moeder in Israël te Kopacz. Toch zal men wel bij zichzelf hebben opgemerkt, dat er wel eenig verschil bestaat tusschen haar en Pietje Baltus, de eenvoudige vrouw, die voor het leven van Dr. Kuiper van zoo ingrijpende beteekenis is geweest. Ik ben er van overtuigd, dat er meer van zulke geestelijke moeders in Hongarije zijn, waarvan bijzondere kracht uitgaat. Maar Pietje Baltus was in zeker opzicht onder het vrome volk hier te lande geen bijzonder, maar een gewoon verschijnsel. Zij moge zich door haar eigenaardige manieren hebben onderscheiden, er waren er duizenden en tienduizenden, die dachten als zij en ook even vasthoudend waren als zij.

Die breede ondergrond van hen, die goed in de Gereformeerde waarheid onderloog zijn, die den bijbel schier van buiten kennen, die voedsel zoeken bij oude schrijvers, waar schrijvers van den nieuweren tijd afwijken, mist men thans in Hongarije, als ik juist zie.

Hoe komt dat?

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Kunnen we met leden van de „Geref. Kerken in nieuw verband“ samenwerken in Evangelisatie-arbeid?

Deze vraag van W. te A. had ik reeds in portefeuille, toen ik de vorige week schreef, er geen meer in voorraad te hebben.

Ik schreef zoo, omdat ik oordeelde haar beantwoording moeilijk onder den titel „Geestelijke Adviezen“ te kunnen thuis brengen.

Ik denk er nog zoo over.

Maar uit overweging, dat er in of achter de vraag toch ook een geestelijk element schuilt, en dat ze in elk geval niet on-geestelijk is, besloot ik haar hier toch maar te behandelen.

Ik kan me voorstellen, dat men in grotere plaatsen, waar een kring van broeders of zusters, met wie men, eer er scheuring kwam, in de Evangelisatie samenwerkte, voor deze pijnlijke vraag kan komen te staan.

Kan — zeg ik.

Want het kan niet, waar, zooals gewoonlijk het geval is, wie toegelaten zal kunnen worden tot deelneming aan het Evangelisatie-werk, lid moet zijn van de gereformeerde kerk ter plaats; en evenmin waar men — een bepaling, die men nog wel eens aantreft in onze groote steden met haar randkerken — daarvoor lid moet zijn „eener geref. kerk“.

Want ook in laatste geval is met die gereformeerde kerk toch wel altoos bedoeld de algemeene, althans zoo de bepaling dateert van vóór de scheuring.

Doch overal — de plaatsen zullen wel niet talrijk zijn — waar er voor de medewerking géén

dergelijke duidelijke voorwaarden zijn gesteld, kan de bovengestelde vraag opduiken.

En voor die gevallen is ze door W. m. i. zeer juist geformuleerd.

Want „kunnen we met leden van kringen in het „nieuwe verband“ samenwerken?“ — dat sluit van te voren allen on wil om met hen samen te werken uit.

Het sluit ook uit alle willekeur bij de beslissing in deze kwestie.

Het veronderstelt de bereidheid, om ze tot samenwerking toe te laten, of, namen ze te voren reeds deel in den arbeid, de samenwerking te bestendigen, als het kan.

Als het kan, zonder dat men daardoor binnenhaalt het gevaar voor het verbreiden van ernstige dwalingen en voor het breken van de eenheid en het onderling vertrouwen in den arbeid.

En zoo moet het.

Waar het met een goede conscientie mogelijk is, moeten wij de scheur, die deze broeders en zusters maakten, niet doortrekken. Eer moeten we die, zooveel in ons is, tot de engst mogelijke grenzen beperken.

Dat de liefde blijve. En kan ze maar van één kant komen — laat die kant dan de onze zijn.

Tegen de scheuring, die men maakte, moeten we niet alleen met woorden maar ook en vooral met daden protesteeren.

Doch dit wil natuurlijk allermintst zeggen, dat we ter wille van deze broeders en zusters de orde van het „de waarheid en den vrede“ op zij zetten, of zelfs maar omkeeren mogen.

Dan zou er voor de vraag in 't geheel geen reden zijn.

Nu is er reden voor.

De zaak, die tusschen de kringen „in nieuw verband“ en ons in geding is, is niet van bijkomstige, maar van zeer ernstige, wyl principiële beteekenis.

I Gaaf om niets minder dan om de houding tegenover de H. Schrift als het onfeilbare en absoluut-gezaghebbende Woord onzes Gods.

Niet alleen om der waarheid wille, doch ook ter wille van onze heengegane broeders en zusters, moeten we dat blijven constatoeren en in al zijn ernst laten gelden.

En het lijkt geen twijfel, of wie zich in dit geding welbewust tegenover onze kerken stelt, moeten we op grond daarvan, hoe pijnlijk het ook valt, het vertrouwen ontzeggen, dat voorwaarde is voor samenwerking in den Evangelisatie-arbeid.

Heeds op zichzelf, maar nog te meer om de onzekerheid, die deze valsche verhouding tegenover de Schrift, ten aanzien van iemands belijdenis, op schier alle punten schept.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur.

door

W. M. LE COINTRE.

V.

Het is met iets als verademing, dat wij ons wenden van deze, veelzins-trieste, om niet te zeggen, kranke, literatuur tot een gansch andere, nl. die, welke gewijd is aan de beteekenis van den persoon van Jezus Christus voor het geloofs- en alledaags-leven des menschen; de literatuur van het stichtelijke, en populair-wetenschappelijke genre. In deze literatuur legt vaak de ééne schrijver den nadruk op een geheel anderen trek in het beeld van Jezus, dan de andere, ook al in overeenstemming met eigen aanleg, voorkeur, levenservaringen e.d. iets daarvan wil ik noemen, al was het dan alleen maar ter karakteriseering van de soort, die hier bedoeld wordt. Ook vermeld ik deze soort nadrukkelijk, omdat ze veelal mede een apologetisch karakter draagt. Waar we, m.n. op dit terrein, zoowel, wat het eigen, als wat het buitenland aangaat, in een waren overvloed baden, kan ik niet anders doen dan uit de menigte schoven hier en daar een paar plakken.

Uitschakelen, zonder meer, moeten wij dan wel, de in-enger-zijn meditatieve literatuur, ter herinnering noem ik ze alleen. Is tenslotte alle ziels-overpeinzing van een Christenmens niet, altijd weer, op één of andere wijze, een zich-concentreeren op het zaligmakende beeld van onzen Heere Jezus Christus, het uitzingen van het heimwee der ziel naar Hem, het stamelend belijden van het welhaast-onuitsprekelijk-heerlijke van de levende gemeenschap met Hem? Ja, is alle waarachtig mediteeren niet: uitzeggen van wat Jezus Christus zelf ons van Zichzelf te zeggen geeft? De stroom van deze literatuur vloeit voort, van week tot week, wij kennen allen hen wel, die jaren lang ons verblijd hebben met het aangrijpende getuigenis van wat hun leven met Jezus was. Hopelijk zal niemand het mij onvel duiden, als ik, in dit verband, volsta met, ter kenschetsing, alleen den naam te noemen van wie toch ook hier zeker wel een meester genoemd worden mag, den naam van Dr A. Kuyper. Wat een rijk Jezus-beeld treedt ons tegen b.v. uit zijn: „In Jezus ontslapen“¹⁾ of uit: „Zijn uitgang te Jeruzalem“, me-

Maar — nu moeten we daarom niet ruw-weg ieder, die in de scheuring meeging ons vertrouwen opzeggen.

Er is heel wat onderscheid onder hen.

Er zijn er, die bewust het valsche standpunt ten aanzien van de H. Schrift aanvaardden.

Met hen kan er, zolang ze daarbij volharden, van samenwerking in de Evangelisatie geen sprake zijn.

Zij worden door ons niet uitgestooten, maar sloten zichzelf uit. Tusschen hen en ons scheidt niet onze willekeur, maar de belijdenis, die geldt als akkoord van samenwerking.

Doch nu zijn er zooveel anderen.

Er zijn er wien het groote beginsel waarom het in onzen droeven strijd van de laatste jaren ging en gaat, ontging — die tegen de dogmatische beslissing onzer kerken in hun hart in 't geheel geen bezwaar hebben. Daarmee eigenlijk van harte instemmen, dat die dogmatische beslissing welbeschouwd in 't geheel niet treft degenen tegenover wie ze genomen werd. Die te goeder trouw gelooven, wat anderen beweren: dat de Geref. kerken de wettige vrijheid der exegese aan handen leggen en daarmee de eere van het Woord Gods en de vrijheid der conscientie aantastten.

Er zijn anderen, die zich niet kunnen vinden in het kerkrechtelijk verloop der procedure.

Nóg anderen, die door hun liefde voor de personen of voor één van hen, die in het ongelijk werden gesteld, werden verleid, om ondanks veel bezwaar, dat ze hadden, in de scheuring mee te gaan. Ook die meeningen ter wille van man of vrouw, van bloedverwanten, enz.

Daarom eischen de rechtvaardigheid en de liefde, dat men onderscheid make.

Men sluit niemand uit, als zijn medewerking geen gevaar oplevert voor den arbeid.

Op grond van dit alles schijnt me de aangewezen weg, dat men tot medewerking toelate allen, die lo. verklaren, dat ze van harte instemmen met de dogmatische beslissing van onze kerken waarbij men hun die beslissing natuurlijk duidelijk maakt, en 2o. beloven, dat ze in hun arbeid geenerlei poging zullen doen, om de menschen te trekken naar de kerken of kringen van het „nieuwe verband“.

Wie dit verklaart geve men gul en hartelijk de plaats in 't werk waarop zijn gaven hem aanspraak geven.

V.

F.

ditatie over het lijden en sterven onzes Heeren²⁾.

Natuurlijk zou hier ook heengewezen moeten worden naar de preek-literatuur, want tenslotte is elke goede prediking een tekening van het zondaren-zaligend beeld van den Heere Jezus Christus. In het bijzonder dan, nitteraard, wel al die preken, die tot doel hebben Jezus Christus in Zijn leven, lijden, sterven ons voor den geest te brengen, i.e.w. Zijn Heiland's heerlijkheid ons te teekenen. Het is wel waarlijk hartverheffend te overdenken wat er, in dit opzicht, over heel de wereld, van week tot week, geschiedt, in hoeveel talen het beeld van den Christus der Schriften der menscheid aangeprezen en Hijzelf daarin heerlijk wordt. Het is natuurlijk ondoelmatig hier literatuur te gaan noemen. Ik verwijs er dan ook alleen maar naar, om, bij dit deel, waarlijk niet het minste, van de Jezus-beeld-literatuur, U een indruk te geven van den rijkdom, dien wij hier bezitten en die wel heel scherp contrasteert met de armoede van zoo menig, tot nu toe ons geteekend, Jezus-beeld. Laat mij ook hier een naam mogen noemen, waarvan hopelijk velen de kens, in dit verband, zullen kunnen billijken, ik bedoel den naam van Dr J. C. Sikké. Ik verwijs m.n. naar zijn, als al zijn werk, origineel-schoone: „Lijdensoverdenkingen“³⁾, terwijl ik uit zijn: „Preken“, als voorbeeld, o.m. wijs naar een preek over Joh. 19:28, 29 en voorts naar heel den vierden Bundel zijner Preken⁴⁾.

Naast deze, hierboven-aangeduide en met een enkel voorbeeld toegelichte, literatuur, gaan wij dan nu een greep doen uit den ontzaglijken overvloed van de thans-aan-de-orde-gestelde literatuur.

De bekende Geneefsche predikant Frank Thomas schreef zijn, door G. Gaspardin bewerkte, in het Nederlandsch vertaalde: „Levensvragen“, in welk werk hij lange apologetischen weg, twijfels en zwakken tot het vaste geloof in den Christus wil leiden⁵⁾.

Van den Engelschen Dr J. R. Miller verscheen bij ons, vertaald en met een voorrede van Prof. Dr J. H. Gunning voorzien: „Jezus als persoonlijk Vriend“, waarin in het bijzonder gewezen wordt op den geheel nieuwen inhoud, door Jezus gegeven aan het begrip „vriendschap“, terwijl van denzelfden hier ook nog genoemd zij: „Hebt elkander lief“, waarin wordt aangedrongen op een liefdevollen levenswandel, in navolging van het exempel, dat de Meester ons in Zijn eigen leven te aanschouwen gaf⁶⁾.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Dr H. Wielenga, Van Jeruzalem naar Rome I. Van Jeruzalem naar Antiochie.
Kampen — J. H. Kok.

Het zou geen gemakkelijk werk zijn, de soorten van boeken, die er in verband met den Bijbel worden geschreven, te classificeeren.

Wanneer we er dan ook op wijzen, dat er boeken van onderscheiden aard zijn, die zich met den Bijbel bezighouden, dan bedoelen we allermint een rubricering van al deze boeken te geven.

Toch valt 't al spoedig op, dat er enkele lijnen van divisie door de totaal massa literatuur loopen. Daar zijn in de eerste plaats de wetenschappelijke commentaren. Boeken, die enkel het wetenschappelijk doel nastreven. Ze willen niet stichtelijk zijn in de eerste plaats, ofschoon ze zeer vele stoffen ter bouwning en stichting kunnen aandragen, wanneer we althans te doen hebben met werken van geloofige mannen van wetenschap. „Populair“ zullen commentaren echter nooit worden, aangezien ze uit den aard der zaak zich aan sluiten bij en behandeling geven van den oorspronkelijken tekst en dus nogal veel Grieksch en of Hebreewsch bevatten. Overigens zijn deze commentaren onmisbaar voor den theoloog. Dan bezitten we de zogenaamde „Korte Verklaringen“. De bedoeling van dit soort werken is den bijbellezer een gids te zijn; den tekst beter te doen verstaan; en inzicht te geven in de bedoeling van het geheel. Inzonderheid de „Korte Verklaringen“, zooals die in de laatste jaren bij Kok uitkwamen, hebben onder ons Gereformeerde volk groote bekendheid verworven, en ze bevatten een schat van wetenschap, op eenvoudige wijze verwerkt. Vooral ook door en juist om de „nieuwe vertaling“ van den oorspronkelijken tekst, die deze „verklaringen“ bevatten, geven ze zeer belangrijke bouwstenen voor een nieuwe bijbelvertaling. Een vraag om een nieuwe bijbelvertaling moet groeien; en deze „korte verklaringen“ kunnen ons volk ten dezen in de goede richting opvoeden.

* * *

Veel is er ook geschreven over den Bijbel. Er is de laatste jaren een zondvloed van literatuur — misschien juist; van bedrukt papier — gekomen, van de zijde van hen, die met geoorloofde en ongeoorloofde, met eerlijke en oneerlijke, met wetenschappelijk-aandoende en met alle wetenschap (ondanks den aangenomen schijn) spottende middelen, pogen den Bijbel te bevechten. Men „bewees“, dat mythen en sagen den eigen-

Van den bekenden Otto Funcke vermeld ik „Jezus en de Menschen“. Naar de titel te kennen geeft, handelt dit boek opzettelijk over de verhouding van Jezus tegenover de menschen, in hun afzonderlijke rangen en standen en daarbij dan ook over de vraag, hoe de Christenen het beeld van Jezus op aarde hebben te vertoonen in hun leven⁷⁾.

Van Prof. Dr J. R. Slotemaker de Bruïne wil ik hier noemen zijn „Het Geloof aan God in de XXste Eeuw“, waarin op de van dezen auteur bekende, klare en suggestieve wijze, geleerd wordt, dat, in het zoo moeizame probleem van vrijheid en wetmatigheid, ware rust alleen maar is te vinden in den persoonlijken God, zooals die te kennen is in Jezus Christus⁸⁾.

Dr A. van der Flier G.J.z. gaf uit, een lezing, door hem gehouden voor „Middaghoogte“, de bekende „Vereeniging tot verdediging en verdieping der Christelijke Wereldbeschouwing“ (waaraan de naam van den apologet Dr A. H. de Hartog als een program onafscheidelijk verbonden is). Deze lezing (voorzien van een „Woord Vooraf“ door Dr F. van Gheel Gildemeester) is getiteld: „De beteekenis van het geloof in Jezus Christus voor onze tijd“, van belang m.n., omdat er door bereikt worden, mannen en vrouwen, die gemeenlijk door de kerk niet meer getrokken worden en op zulke debat-avonden gaarne komen⁹⁾.

Van vrijzinnige zijde verscheen: „De Beteekenis van Jezus Christus voor ons Geloofsleven“, door Dr K. F. Proost, waarin achtereenvolgens een „historisch“, een „kritisch“ en een „dogmatisch“ Jezus-beeld gegeven wordt, waarbij vooral oriëntatie plaats grijpt naar het rechts-moderne standpunt van Prof. Roessingh. Gelukkig wordt hier duidelijke taal gesproken, wat men, vooral als een vrijzinnige over Jezus praten gaat, niet altijd zeggen kan. Hier heet het onomwonden: „Nadrukkelijk zij er nog eens op gewezen, dat het hier niet geldt den historischen Jezus...“¹⁰⁾.

De bekende Dr P. Stegenga gaf uit: „De Levensvragen en het Licht Gods“, voordrachten tot dieper inzicht in de Christelijke Wereldbeschouwing, waarvan dit, als eerste deel, dan handelt „over God en Jezus Christus“. Wat Dr Stegenga tot spreken over deze dingen droug, „was de smartelijke ervaring, die ik heb gemaakt, dat voor velen, ook onder de Christenen, woorden als God en Christus eenvoudig groote woorden zijn, dikwijls zonder inhoud...“¹¹⁾. In vijf voordrachten wordt dan achtereenvolgens gehandeld over: 1.

lijken hybi
bijbel niet
op de ve
Desonda
Geen of
getiek zo
als de wa
Woord va
Ook ont
en onaan
Schilde
als in sch
houd, die
we denke
Bijbel als

Maar o
die werke
ten te he
Dat zijt
stichtelijk
Zoo zij
onvergetel
al bijna
Er zijn
benaderen
Er zijn
schenen
leven“, „
die meer
toonen.
Dit too
groot geze
je van de
waardige
naar —
Ja, juis
zoo zijn,
vallen.
Juist d
in den r
Maar i
Dat „o
geheel bi
gemaal g
van zoo
ge onmid
waar het
Zoo ko
terveld's
kon het
Riesterve
zoo ook
(waarom
veel? M
loevlucht

Gods be
isme. 2:
soonlijke
de, God
en de o
I. Verzo
van Chr
gen. 5: 1
de Eeuw
ken „pet
Een z
1907 in
hij zij d
die bij z
geonden
toornen.
natuur, l
persoon.
wel ge
„schuld“
van het
zelf heel
geet van
solate“.
in „Eeni
het volg
Christus.
uis, met
die stral
laat alty
hoe het
geeseld v
den, als
geweld
heerlijk
Voeten, v
geborene
omvang
worden.
Kruis. E
bel en s
„boekbe
en kort
waardoo
digen m
Van s
Johel S
dal, voe
teile geg
und so
vindt h
liefde G